

Lehký tank M41 Walker Bulldog

Vývoj

Na začátku druhé světové války tvořily lehké tanky základní výzbroj obrněných vojsk všech účastníků konfliktu. Když se válečné akce chýlily ke konci, plnily lehké tanky již jen pomocné úkoly průzkumných vozidel. Jedině specifika bojů na ostrovech v Pacifiku vyžadovala nasazení těchto strojů k přímé podpoře pěchoty. Patrně z tohoto důvodu americká armáda lehkým tankům navzdory jejich marginálnímu postavení přikládala i nadále značný význam a pokračovala ve vývoj i této kategorie bojových vozidel. Díky tomu právě ve Spojených státech vznikl lehký tank M24 Chaffee.

Závěry z prvního bojového nasazení lehkého tanku M24 Chaffee na evropském bojišti nebyly příliš optimistické. Navzdory řadě svých předností se tento tank hodil pouze ke svému základnímu účelu, tedy průzkumu. Dokázal také poměrně účinně ostřelovat postavení dělostřelectva nebo lehká polní opevnění, avšak na boj se středními, natož pak těžkými tanky prostě nestačil.

Jeho kanon ráže 75 mm vyvinutý pro bombardér B-25 Mitchell měl horší parametry než kanon stejného kalibru ve středním tanku M4 Sherman. Jelikož se krátce po skončení války začaly vztahy se Sovětským svazem rapidně zhoršovat, nedalo se vyloučit vypuknutí dalšího ozbrojeného konfliktu. Bylo jasné, že ve střetnutí se standardním sovětským tankem T-34 má americký M24 jen malou šanci na zničení protivníka. V praxi se to potvrdilo během války v Koreji. Obrněné jednotky potřebovaly nový tank zachovávající výhody M24, ale s podstatně účinnější výzbrojí. Vývoj nového stroje byl zahájen již v roce 1946, kdy byla stanovena koncepce výroby tanků tří kategorií - lehké, střední a těžké. Všechny tanky měly mít analogickou konstrukci a podobný vnější vzhled. Protivníkovi to mělo na větší vzdálenost nebo ze vzduchu komplikovat zjištění, k jaké kategorii konkrétní tank patří.

V červenci 1946 byly zahájeny práce na projektu tanku T37, který se jevil jako zvětšená verze M24 s účinnější výzbrojí a silnějším pancéřováním. Byla modifikována hnací soustava s převodovkou vzadu bezprostředně za motorem, ale zachován byl ostrý sklon čelního pancíře.

Výstrojní odbor ministerstva války (War Department Equipment Board) pod velením generála Josepha Warrena Stilwella zadal vývoj a stavbu prototypů výzkumné a vývojové divizi (Research and Development Division) výrobního podniku DATP (Detroit Arsenal Tank Plant) v Michiganu. Dne 27. září 1946 dostalo vozidlo oficiální prototypové označení T37 a současně výzbrojní komise (Ordnance Committee) objednala tři prototypy, ale 1. května 1947 snížila počet prototypů na dva.

Projekt T37 byl dokončen na začátku roku 1949. Poté byla vyrobena dřevěná maketa a rozkreslena dokumentace pro stavbu prototypů. K pohonu měl být použit nově vyvinutý benzinový vzduchem chlazený šestiválcový motor s horizontálními válci (tzv. boxer) Continental AOS-895- 1, který nezabíral mnoho místa. Počítalo se k němu s mechanickou převodovkou Allison CD-500. Protože měly být testovány tři varianty věže na identické korbě, byl program rozdělen na tři fáze.

T37 - Fáze I.

Na první prototyp (USA 30 163666) byla namontována věž ze svařovaných pancéřových plátů. Primární výzbroj tvořil kanon T94 ráže 76,2 mm v lafetě T137. Protipancéřový granát vystřelený z tohoto kanonu dosahoval úst'ové rychlosti 792,5 m/s. S kanonem byl spřažen kulomet ráže 12,7 mm a druhý kulomet stejné ráže byl umístěn u průlezu velitele na střeše věže. Na bocích zadní strany věže byly instalovány dva moduly s kulomety ráže 7,62 mm s regulovaným náměrem. V zadní straně věže byla zaoblená prohlubeň. K zaměřování kanonu měl sloužit stereoskopický optický dálkoměr v přední části věže. Jediný prototyp měl na každé straně pět pojezdových kol o průměru 534 mm a mezi posledním pojezdovým kolem a napínacím kolem byla umístěna přídatná napínací kladka pásu. Jedině prostřední pojezdové kolo nebylo odpruženo. Prototyp byl dokončen na jaře 1949, což nasvědčuje tomu, že je ho stavba byla zahájena dříve, než byl schválen projekt. Tank byl 30. května dopraven na polygon Aberdeen Proving Ground v Marylandu, kde byl do srpna 1950 testován. V souvislosti s vypuknutím války v Koreji byl vrácen do DATP, kde mezitím trvaly přípravy na zahájení výroby.

T37 - Fáze II.

Na druhý prototypový exemplář (USA 30162852) byla namontována věž svařená z odlévaných a svařovaných dílů. Jiný byl rovněž kryt dálkoměru. Primární výzbroj tvořil kanon T91 ráže 76,2 mm se systémem řízení palby britské firmy Vickers se stabilizací ve vertikální i horizontální rovině. Vozidlo obdrželo označení T41. Pro fázi III se předpokládalo zavedení nabíjecího automatu pro kanon T91 a stabilizátoru IBM. Stabilizační a nabíjecí systémy měly být integrovány. Vedle stereoskopické ho dálkoměru měl být do systému řízení palby začleněn rovněž balistický počítač nabíjecího automatu a automatický korektor balistických dat. Tank č. 30162852 neměl přídatnou kladku k napínání pásu, na jeho věži však přibýly dvě zpevňovací lišty pod úhlem 60° vůči podélné ose vozidla. Tento exemplář, jenž byl považován za první předsériové vozidlo, byl 17. února 1951 předveden americkému prezidentovi Harrymu Trumanovi.

V druhém předsériovém tanku (USA 30162853) byly aplikovány všechny úpravy vyplývající z fází II a III, byl však změněn strop věže. Namísto jediné rovné plochy jej tvořily dvě pod úhlem spojené roviny a zmenšen byl průlez pro nabíječe. Tyto změny sice zvýšily siluetu vozidla, umožnily však ukrytí části dálkoměru uvnitř věže. Byl postaven ještě jeden exemplář s identickou věží a stejným způsobem byl modernizován též předchozí tank č. 30162852. Všechny uvedené stroje byly testovány na polygonech Aberdeen a Fort Knox.

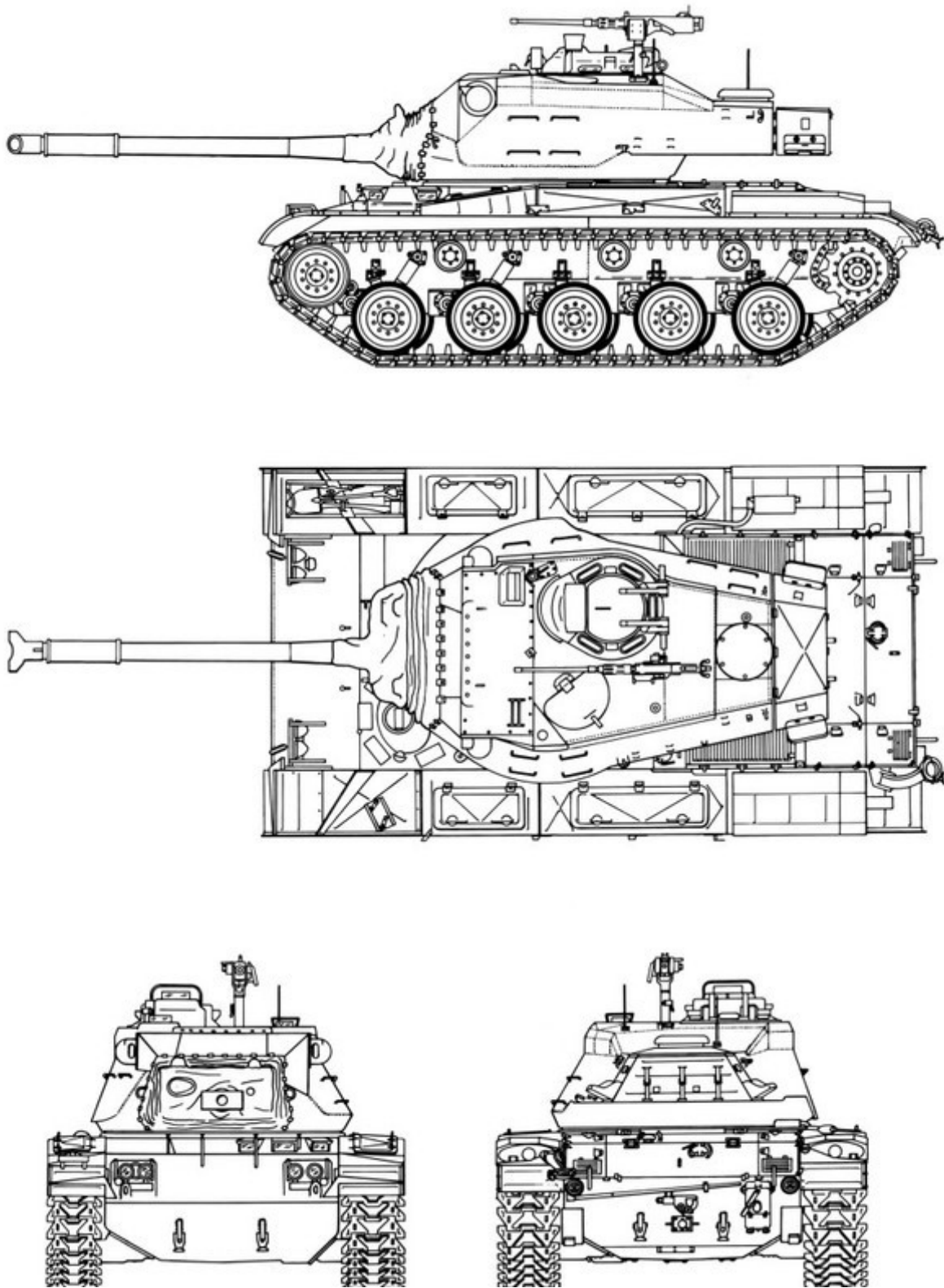
M41E1

Přestože zkoušky prokázaly vysokou efektivnost používaných dálkoměrů, které umožňovaly zásah na dlouhou vzdálenost prvním výstřelem, objevil se dost závažný problém. Systém řízení palby britské provenience nebyl zcela dopracován a dálkoměr, který byl jeho součástí, nemohl pracovat samostatně. Z tohoto důvodu bylo nutno do vozidla vrátit dálkoměr americké konstrukce použitý v tanku T37. Rovněž konstrukce věže byla komplikovaná a neergonomická. V prototypech měli velitel a střelec stanoviště na levé straně kanonu a nabíječ seděl vpravo podle dosavadních zvyklostí v lehkých tancích. Změna jejich stanovišť měla usnadnit obsluhu výzbroje a umožnit lepší rozplánování interiéru věže. Výsledkem byl vznik zcela nové věže s průměrem ložiska zvětšeným z 1753 mm na 1854 mm. Byly odstraněny kulometné moduly na bocích věže, které se nyní směrem dozadu sbíhaly. Zadní strana věže byla rovná. Stereoskopický dálkoměr byl nahrazen obyčejným optickým zaměřovačem. Samozřejmě se změnilo také rozmístění průlezů na střeše věže. Po této modifikaci věže navržené opět v DATP dostal tank nové označení T41E1.

Konstrukční změny věže prováděl podnik Cadillac Motor Car Division, jenž patřil ke koncernu General Motors Corporation a byl již v roce 1948 vybrán k výrobě nového bojového vozidla. Příprava na výrobu probíhala již v průběhu zkoušek, ale bez většího spěchu. V rámci kontraktu uzavřeného v lednu 1950 mělo být vyrobeno 100 tanků T41E1. Před definitivním spuštěním výrobní linky měly být vyrobeny ještě dva předsériové zkušební exempláře. Po jejich přezkoušení měly být navrženy poslední změny v dokumentaci pro sériovou výrobu. Vypuknutí korejské války rozvrátilo celý plán a přinutilo výrobce k velkému zrychlení příprav. V té době byla uzavřena nová smlouva na dodávku 1000 kusů. Označení nového vozidla bylo 9. listopadu 1950 změněno z „lehký tank T41E1“ na „tank T41E1s

kanonem ráže 76 mm“.

Sériová výroba

První tanky T41E1 dokončil závod Cadillac Motor Car Division v polovině roku 1951. Do konce roku 1954 čili do skončení výroby bylo vyrobeno 3 729 exemplářů. Původní název tanku Little Bulldog (malý buldok) byl ještě v roce 1951 změněn na Walker Bulldog na památku generála Waltona Harrise Walkera, který zahynul v Koreji, když jeho džíp najel na minu.

T41E1 /T41E2

První sériové tanky zůstaly u výrobce nebo byly poslány na polygony, kde pro dělaly provozní zatěžkávací zkoušky. Mezitím se naplno rozběhla výroba. Následkem toho došlo k situaci, že v březnu 1952, kdy byly zkoušky dokončeny, se ve skladech nacházelo 900 tanků čekajících na provedení modifikací. Hlavní problémy byly s konstrukcí věže a systémem řízení palby. Poněvadž ve specifikaci tanku nebyl uveden způsob otáčení věže a zvedání hlavně kanonu, projektanti použili k otáčení elektrický pohon, zatímco hlaveň kanonu byla zvedána manuálně. V listopadu 1951 požádala armáda o takový systém ovládání kanonu, jenž by umožnil jeho zaměření do pěti sekund po volbě cíle. Poněvadž elektromotorem poháněný mechanismus nedokázal zajistit tak rychlé otáčení, vyměnila jej firma Cadillac za hydraulický systém, který mohl obsluhovat jak střelec, tak velitel. Střelci byl ponechán ruční mechanismus zvedání hlavně, ale veliteli při této činnosti pomáhal elektromotor. Tato modifikace nebyla zavedena najednou, a proto bylo věžemi vyráběných tanků i nadále otáčeno elektricky, v nouzovém případě ručně. Kanon byl střelcem zvedán ručně s hydraulickým posilováním, zatímco velitel mohl otáčet věží, ale neměl možnost ovládat kanon. Změna mechanismů otáčení věže umožnila vyšetřit místo na dalších osm kusů munice, což zvětšilo její zásobu z 57 na 65 granátů. Nový otáčecí mechanismus byl poprvé instalován do tanku č. 14 19, jehož označení bylo změněno na T41E2. Podobně bylo vybaveno dalších 11 vozidel s čísly 1466, 1474, 1482, 1528, 1532, 1533, 1535, 1537, 1548, 1550 a 1553. Souběžně však byl vyráběn i model T41E1.

Natrvalo byl nový způsob otáčení věže zaveden do výroby od tanku č. 1803 a zároveň byla naplánována výměna otáčecího mechanismu ve všech dříve vyrobených vozidlech. Nakonec bylo na standard T41E2 upraveno 416 tanků. Z dalších adaptací sešlo, poněvadž se podařilo natolik zdokonalit elektrický otáčecí systém, že oba typy mechanismů dosahovaly stejné rychlosti otáčení 360° za deset sekund.

Označení obou verzí tanku bylo 29. května 1953 změněno na M41 a M41A1. Zvenčí se jednotlivé série lišily jen v detailech. Úst'ová brzda válcového tvaru byla na kanonech dříve vyrobených tanků souosá, později byla montována napříč hlavně. Změnila se také celková délka vozidla z 6 972 mm na 7031 mm. Zpočátku byly horní části pásů chráněny protipískovým i kryty, které však byly později odstraněny. V pozdějších sériích byly rovněž seříznuty rohy blatníků. Dále byly v průběhu výroby poněkud změněny boky věže, na rozdíl od raných sérií byla linie jejich sváru s podstavce m posunuta níže.

Ve verzi M41 byla pro kanon používána lafeta M76 (T138E1), ve verzi M41A1 lafeta M76A1 (T138E2). Od tanku č. 261 po tank č. 3333 byl na odlévaný poklop průlezu řidiče instalován podstavec noktovizního periskopu M19. Další vozy měly tento poklop lisovaný, ale rovněž s podstavcem pro periskop M19. Od tanku č. 3334 byl změněn mechanismus otevírání průlezu. Vozidla č. 602 až č. 2452 měla posilovač řídicí páky. Od tanku č. 1491 bylo vyměněno sedadlo řidiče. Do tanku č. 1367 nebyl používán tlumič na výfuku malého pomocného motoru pohánějícího v době stání vozidla elektrický generátor, poté byl na tancích č. 1368 až č. 2289 opatřen malým tlumičem a na pozdějších vozidlech velkým tlumičem na pravém blatníku. Od tanku č. 3376 byly změněny nosné kladky pásů. Napínací kola byla stejná jako pojezdová, ale do tanku č. 26 11 ne byla používána gumová bandáž. Od tanku č. 3476 byla bandáž užší. Od stroje č. 1791 byly ke hnacím kolům namontovány deflektory. Od tanku č. 2593 měly blatníky šikmo seříznutou přední stranu a od stroje č. 2908 byly přidány kryty na spodní strany blatníků.

M41A2 /M41A3

Velkou spotřebu tankového motoru mělo snížit nahrazení karburátorů systémem přímého vstřikování paliva. Modernizovaný motor dostal označení AOS-895-3. Testy uskutečněné na jaře 1955 ve Fort Knoxu prokázaly, že se spotřeba pohonných hmot snížila o 20 %, a proto bylo rozhodnuto, že všechny motory obou verzí vozidel budou upraveny na standard AOS-895-3. Tanky M41 s novou verzí motoru byly přeznačeny na M41A2 a tanky M41A1 na M41A3.

T49

Po zahájení sériové produkce začaly být hledány možnosti, jak zvýšit palebnou silu. Strojírna Rheem Manufacturing Company z Atlanty vyvinula pro DATP zcela nový systém automatického nabíjení umožňující vyřadit z osádky nabíječe. K tomu je třeba dodat, že po spotřebování munice z pohotovostního zásobníku ve věži původní verze M41 jej bylo třeba znovu naplnit z přepravníku v přední části korby vedle řidiče, což vyžadovalo otočení věže o 180°. Nové řešení umožňovalo samočinné odebírání munice ze zásobníků na 13 granátů. Během zkoušek prováděných v roce 1951 na polygonu v Aberdeenu se ukázalo, že lze střílet rychlostí 18 ran za minutu. Nový nabíjecí systém však měl mnoho vad a nefungoval při větším náklonu vozidla, proto byl zdokonalen tak, že kanon této verze označený T91E5 byl nabíjen ze dvou zásobníků na 13 granátů s možností výběru typu munice. V roce 1953 se uskutečnily další zkoušky, které prokázaly podstatně lepší funkci mechanismu, takže rychlost střelby se zvýšila na 26 ran za minutu. Zkoušky však byly dokončeny až v roce 1956, kdy skončila rovněž výroba tanku.

V době, kdy se objevil sovětský základní bojový tank T-54, bylo jasné, že kanon ráže 76 mm nebude dostatečně výkonný, a proto bylo již 13. ledna 1950 rozhodnuto o přezbrojení lehkého tanku kanonem ráže 90 mm. Původně měl být použit kanon T132 s hladkým vývrtem hlavně, ale po testech byla dána přednost kanonu T132E3 s drážkovanou hlavní. Byl namontován do dvou sériových tanků T41E1, jejichž věž byla zvýšena o 159 mm, aby se do ní dal umístit stereoskopický dálkoměr. Vozidla byla adaptována v podniku United Shoe Machinery Corporation a testována v Aberdeenu od 5. května 1954 do 10. května následujícího roku. Z přezbrojení tanku M41 však nakonec sešlo, i když 25. listopadu ještě firma Cadillac nabídla přezbrojení verze M41A1 kanonem ráže 90 mm z tanku M48 Patton. Existoval rovněž projekt z roku 1952, podle něhož měl být ve věži lafetován automatický kanon ráže 105 mm obsluhovaný osádkou sedící v korbě vozidla.

Modernizační programy tanku M41

Tanky vyřazované americkými ozbrojenými silami byly málo opotřebované a zachovaly si poměrně značnou bojovou hodnotu, takže nabídka na jejich export mohla být pro mnoho států velmi atraktivní. Prodloužení jejich služby za současného snížení provozních nákladů měla zajistit především výměna zážehových motorů za vznětové a ke zvýšení jejich bojové efektivnosti měla přispět nová výzbroj. Jako novou pohonnou jednotku navrhli Američané motor Detroit Diesel SV-71, Kanadáné motor Cummins VTA-903T z bojového vozidla pěchoty M2 Bradley a Němci motor Rolls-Royce Condor CV-8 o výkonu 410 kW (550 koní) z britského bojového vozidla pěchoty FV510 Warrior. Navrhovanou výzbrojí byly belgické kanony Cockerill Mk. II ráže 76 mm a Mk. IV ráže 90 mm. Izraelská firma Nimda Group zkoušela v tanku M41 kanon ráže 105 mm francouzské firmy GIAT. Byla nabízena montáž tohoto kanonu a motoru DD8V-71, ale nenašel se vhodný zájemce. Ve Spojených státech byla také testována možnost instalace věže tanku Stingray s britským kanonem L7 ráže 105 mm na korbě M41.

Licenční výroba

Brazilské verze

M41B Carro Padrao

Program rozsáhlé modernizace M41 vypracovala ve druhé polovině sedmdesátých let firma Bernardini S/A Indústria e Comércio ze Sao Paula jako alternativu pro případ nezdaru programu stavby originálního brazilského tanku EE-T1 Osório. V rámci modernizačního projektu byla předpokládána montáž vznětového motoru SAAB-Scania DS-14A-04 o výkonu 368 kW (500 koní) s novým chladicím systémem a novou palivovou instalací. Objem palivové nádrže byl zvětšen na 600 l. Dojezd na silnici měl být po těchto úpravách prodloužen na 600 km. Bylo naplánováno zavedení nového systému řízení palby s laserovým zaměřovačem a kompletu přístroj ů pro noční vidění. Inovována měla být rovněž elektroinstalace. Čelní část korby a boky věže měly být kryty přídavným pancířem. Na horní část pojezdového ústrojí byly instalovány ochranné zástěry. Po provedené modernizaci se hmotnost vozidla zvýšila na 25 t. Prototyp byl otestován v roce 1978 a podle jeho vzoru se firma Bernardini chystala zmodernizovat všechny brazilské exempláře M41. V prvních 20 modernizovaných tancích byla ponechána dosavadní výzbroj, do dalších měly být montovány belgické kanony Cockerill Mk. II ráže 90 mm. Takto byl přezbrojen jeden tank, který úspěšně prošel zkouškami, ale z neznámých důvodů nebyly nakonec tyto kanony montovány. Zato hlavně používaných amerických kanonů byly zkráceny a převrtány na ráži 90 mm. Takto byla překalibrována primární výzbroj 200 tanků. Modernizovaná vozidla obdržela označení M41B Carro Padrao (standardní vozidlo). O svůj modernizační program se firma Bernardini pokoušela vzbudit zájem u několika uživatelů tanku M41, ale jej í snaha byla bezvýsledná. Identickým způsobem bylo modernizováno pouze 22 tanků uruguayské armády, které dostaly označení M41UR.

V roce 1983 dokončila firma Bernardini projekt nového tanku X-30, avšak stavba prototypu se neuskutečnila. Některá konstrukční řešení tohoto projektu byla aplikována v části tanků M41B a nová verze byla přeznačena na M41C Caxias. Namísto toho firma ve stejném roce zahájila vývoj lehkých tanků MB-3 Tamoyo a Tamoyo III, které do značné míry rozvíjely koncepci M41, ani jeden z nich však nebyl zaveden do výzbroje.

Německá verze

M41 GTI

Na veletrhu výzbroje Defense 86 v malajském hlavním městě Kuala Lumpur prezentovalo několik německých firem svou nabídku na modernizaci tanků M41 používaných armádou Thajska. Modernizovaný exemplář M41 GTI (German Tank Improvement) prodělal v této zemi s úspěchem cyklus testů, nicméně projekt nebyl realizován. Německá verze zachovávala celkovou konstrukci vozidla, bylo modifikováno pouze jeho vybavení. Zážehový motor byl vyměněn za vznětový šestiválec MTU MB833Aa-501 o výkonu 331 kW (450 koní). Zavedení čtyř vnitřních a dvou venkovních palivových nádrží o souhrnném objemu 800 l umožnilo prodloužení dojezdu po silnici na 600 km. Do motorové sekce byl instalován automatický hasicí systém Halon-1302. Nové pásy byly zmenšenou variantou pásů používaných na tanku Leopard. Ramena náprav byla zavěšena na nových torzních tyčích a horní část pojezdového ústrojí byla chráněna gumovými zástěrami. V tanku zůstala dosavadní výzbroj, ale byla zavedena nová protipancéřová munice M331A1 s ústovou rychlostí 1257 m/s. Instalovány byly nový systém stabilizace hlavně ve dvou rovinách AEG ELAN -41 a zcela nový systém řízení palby firmy Krupp-Atlas Elektronik, jehož součástí byly elektronický digitální balistický počítač, monokulární zaměřovač s prepínačem pro denní i noční pozorování a laserový dálkoměr. Vozidlo bylo vybaveno rovněž systémem ochrany před účinky zbraní hromadného ničení a novým, výkonnějším ventilátorem. Kulomety Browning byly nahrazeny kulomety Heckler und Koch HK21E. Na prototypovém exempláři byly testovány rovněž kanony ráží 90 mm a 105 mm.

Dánská verze

M41DK1

Modernizace provedená v Dánsku výrazně prodloužila dobu provozu těchto tanků. Původní pohonné jednotky byly vyměněny za nové vznětové přeplňované motory Cummins VTA-903TR o výkonu 342 kW (465 koní) při 2 800 ot/min. Byl zaveden systém ochrany před účinky zbraní hromadného ničení a nový hasicí systém firmy Graviner. Boky korby byly kryty panely chránicími před kumulativními projektily a na boky věže byly rozmístěny různé kontejnery, které měly částečně také ochranné vlastnosti. Primární výzbroj tvořil starý kanon, ale byl vybaven novým systémem řízení palby, laserovým dálkoměrem a noktovizním zařízením. Kulomet M2HB na věži byl nahrazen lehčím kulometem DISA ráže 7,62 mm a na boky věže byly instalovány rovněž čtyři zadýmovací granátomety.

Španělské verze

M41E

Španělská divize firmy Chrysler (Talbot) vypracovala projekt modifikace umožňující prodloužit dobu služby tanků M41 a M41A1. Úprava spočívala v montáži osmiválcového vznětového motoru Detroit Diesel 8V-71T o výkonu 368 kW (500 koní) s turbodmychadlem. Ačkoliv ve vozidle zůstaly původní palivové nádrže o objemu 530 l, dojezd na silnici se prodloužil na 500 km. V prvním exempláři byl motor vyměněn v roce 1980 a na nový standard poté byly modifikovány pravděpodobně všechny funkční tanky. V části strojů M41E byly americké kulometry M1919A4E1 umístěné ve věži vyměněny za německé kulometry MG 42 vyráběné licenčně ve Španělsku.

M41/60E

Jednalo se o společný španělsko-izraelský pokus o zvýšení účinnosti výzbroje. V roce 1985 byl do tanku č. E 1120 namontován izraelský vysokorychlostní kanon HVMS (Hyper-Velocity Medium Support) ráže 60 mm s úst'ovou rychlostí střely 1620 m/s. K pohonu vozidla sloužil osmiválcový vznětový motor Cummins VT-903T o výkonu 347 kW (472 koní) a objem palivových nádrží byl zvýšen na 780 l. V roce 1986 prodělal tento modifikovaný tank cyklus vojenských zkoušek, ale jiné exempláře podle jeho vzoru nevznikly.

Podvozky a korby tanků M-41E byly ve Španělsku použity ke stavbě několika prototypů samohybných odpalovacích zařízení pro řízené raketové střely. V roce 1982 bylo sestrojeno vozidlo M41E TUA Cazador (lovec) se dvěma po elektrickém vodiči naváděnými protitankovými střelami TOW ve vysoké otočné věži. Později byly k výrobě těchto vozidel používány části existujících tanků. Ve stejném roce byl postaven prototyp s malou věží HCT-2 nesoucí čtyři odpalovací trubice na střely TOW Dále byl postaven prototyp Thune-Eureka s malou věží vyzbrojenou dvěma střelami HOT naváděnými rovněž prostřednictvím vodiče a vznikly rovněž projekty vozidel se čtyřmi střelami HOT ve věži Mephisto a jednou střelou HOT ve věži K3S. Existovaly též projekty protiletadlového tanku firmy Chrysler se dvěma kanony Mauser ráží 20 mm, 25 mm nebo 30 mm a protiletadlového tanku s hlavnovým palebným systémem Meroka tvořeným dvanácti kanony Oerlikon ráže 20 mm.

Čínské verze

Type 64 (Experimental)

Také na Tchaj-wanu vznikly dvě modernizované verze vozidla. Jedna z nich zůstala pouze ve fázi experimentů. Tank pod označením Type 64 byl poháněn vznětovým motorem o výkonu 382,5 kW (520 koní) a dostal nový koaxiální kulomet, přídatný pancíř na věž a boční zástěry chránicí pásy.

Realizován však byl plán modernizace většiny vozidel na standard M41D. Tato vozidla dostala vznětový motor Detroit Diesel 8V-71T a byla vyzbrojena novým kanonem s dlouhou hlavní bez úst'ové brzdy. Do výbavy tanku přibyl rovněž nový systém pro zaměřování a řízení palby a reaktivní pancéřování.

Bojová nasazení lehkých tanků M41

První sériové tanky začaly být jednotkám americké armády přidělovány v roce 1953. Zpočátku jimi měly být vyzbrojovány roty lehkých tanků v rámci obrněných praporů, avšak pod vlivem zkušeností z nasazení tanků M41 v Koreji bylo rozhodnuto, že bojová součinnost lehkých tanků se středními a těžkými tanky je příliš riskantní, a proto byly určeny pouze k průzkumu. U průzkumných praporů v rámci divízi byly tanky M41 vyzbrojovány tankové roty a v padesátých letech jimi byly nahrazeny poslední tanky M24 Chaffee. Jako první na řadě dostávala nové lehké tanky americká vojska rozmístěná v Evropě, poté byly dodávány jednotkám ve Spojených státech a následně Národní gardě a záložním útvarům. Americké ozbrojené síly je začaly vyřazovat z výzbroje již na začátku šedesátých let, ale ještě celé následující desetiletí sloužily u Národní gardy. Navzdory přednostem tanku čili relativně moderní konstrukci, dobré výrobní jakosti a snadné obsluze vozidla i výzbroje byly možnosti jeho bojového použití stále menší. Potenciální protivník disponoval obrněnými vozidly s tak silným čelním pancířem, na jaký kanon M41 nestačil, přičemž pancíř amerického lehkého tanku chránil osádku pouze před střelami malých ráží. Relativně vysoká hmotnost tohoto vozidla navíc v té době vylučovala eventuelní letecký transport.

Vyslání tanku M41 na frontu korejské války lze stěží nazvat bojovým nasazením. Tanky byly do Koreje přiváženy ve spěchu, a přesto dorazily příliš pozdě, než aby mohly zasáhnout do bojových akcí. Nedošlo ani k plánované konfrontaci se sovětským tankem T-34/85 a poznání možností M41 při střetnutí s takovým protivníkem. Nová vozidla byla poslána pouze na několik hlídkových výjezdů spojených s testováním zaměřovacích přístrojů.

Poprvé se tanky M41 ocitly v ostrých bojových podmínkách 17. dubna 1961 při vylodění kubánských emigrantů v zátoce Sviní na jihu Kuby, které zorganizovala americká Ústřední zpravodajská služba CIA. Oddíly, které měly svrhnout vládu Fidela Castra, byly vyzbrojeny mj. pěti tanky M41, kterým se v průběhu bojů s

kubánskou armádou údajně podařilo zničit několik tanků T-34 a samohybných děl SU-100. Po 72 hodinách byly invazní jednotky poraženy a jejich tanky zničeny vlastními osádkami.

V letech 1964-1968 se lehké tanky M41 etiopské armády zúčastnily války mezi Etiopií a Somálskem o spornou pohraniční oblast Ogaden.

Největším konfliktem, v němž byly tanky M41 nasazeny, byla válka ve Vietnamu. Již na začátku šedesátých let testovala americká armáda během cvičení v Thajsku efektivitu těchto strojů při bojové činnosti v terénních podmínkách jihovýchodní Asie. Výsledek nebyl příliš příznivý, poněvadž vozidla měla velké problémy s pohybem v bažinatém terénu. Americká armáda nakonec tanky M41 ve Vietnamu nepoužívala, ale poskytla je jihovietnamské armádě. Do roku 1973 jí bylo dodáno celkem více než 200 těchto strojů, které nahradily lehké tanky M24 zanechané ve Vietnamu většinou Francouzi. V jistém období byl M41základním typem tanku ozbrojených sil Jižního Vietnamu. První vozidla verze M41A3 byla dodána v lednu 1965. Celkem bylo postaveno pět oddílů po 15 tancích v rámci 3. obrněné jízdní švadrony (3d Armored Cavalry Squadron). První z těchto oddílů nastoupil do akce v říjnu 1965 u Plei Me, kde dva pluky severovietnamské armády zaútočily na operační základnu amerických zvláštních jednotek (Special Forces Camp). Jihovietnamští tankisté hodnotili své stroje velmi pozitivně, poněvadž ve srovnání s opotřebovaným tanky M24 Chaffee byly prakticky bezporuchové. Navíc jsou Vietnamci mnohem menší než Američané, takže měli ve vozidlech dostatek místa.

Během ofenzivy „Tet“ v lednu 1968 bránily jihovietnamské tanky M41 hlavní město Saigon před jednotkami severovietnamské armády a Vietkongu. V roce 1970 podporovaly tanky 3. obrněné jízdní švadrony jihokorejskou mechanizovanou pěší divizi „Tygr“ (Capital Mechanized Infantry Division - Tiger Division) v bojích o město Pleiku. Vzhledem k nedostatku středních tanků byly stroje M41 používány k přímé podpoře pěchoty, a proto měly značné ztráty. Slabou pancéřovou ochranu se vietnamské osádky snažily zesílit pytlí s pískem.

V rámci operace „Lam Son 719“ vstoupila v únoru 1971 americká a jihovietnamská vojska do Laosu. Cílem operace výsadkových a obrněných jednotek byl útok ze tří stran na zásobovací trasy Vietkongu a základny severovietnamské armády. Tanky M41 byly ve výzbroji jihovietnamské 1. obrněné brigády (1st Armored Brigade), která překročila hranice s Laosem 8. února. Dne 19. února došlo ke střetnutí 17 tanků M41 s obrněnými vozidly protivníka. Podle jihovietnamských údajů bylo za cenu pěti vlastních tanků a 25 transportérů zneškodněno šest středních tanků T-54 a 16 lehkých obojživelných tanků PT- 76. Celá operace však nepřinesla plánovaný efekt a během ústupu musely osádky několik strojů opustit pro nedostatek paliva.

V průběhu bojů o Da Nang a Quang Tri v roce 1972 obdržela jihovietnamská armáda velkou dodávku tanků M41, které jí pomohly dosáhnout vítězství. Po obsazení Jižního Vietnamu komunisty jim padlo do rukou 30 funkčních exemplářů M41. Byly zařazeny do výzbroje vítězné armády a sloužily do úplného opotřebování. Ještě v osmdesátých letech bylo několik tanků tohoto typu nasazeno ve válce s Kambodžou.

Jiní uživatelé

Spojené státy svým spojencům různou formou dodaly nebo prodaly tanky vyrobené na zakázku nebo vyřazené z vlastních ozbrojených sil. Z evropských států sloužilo 135 kusů M41 v letech 1958-1974 v Belgii, 42 kusů M41 v letech 1960-1979 v Rakousku a 169 kusů M41 a M41A1 v letech 1960-1991 ve Španělsku. Tanková vojska německého Bundeswehru zařadila vozidla M41 v letech 1956-1969 do výzbroje svých průzkumných praporů. Dánsko obdrželo v roce 1953 celkem 53 kusů M41, které byly po modernizaci používány až do roku 1998. Armáda Nového Zélandu disponovala pouze 10 tanky M41 a poslední z nich vyřadila na začátku osmdesátých let. V Jižní Americe měla brazilská armáda v letech 1960-20 10 ve výzbroj i 300 strojů modernizovaných na verze M41B a M41C a chilská armáda měla ve výzbroji 60 kusů M41, které jsou již vyřazeny ze služby. Uruguay má v aktivní službě 22 modernizovaných tanků M41UR a v roce 2011 dostala 24 tanků z brazilských zásob. V Dominikánské republice sloužilo 12 modernizovaných exemplářů verze M41B, ale jsou již vyřazeny. Do Guatemaly bylo z Dánska dovezeno 12 modifikovaných tanků M41DK, které jsou nadále ve službě. Nezníštěný počet tanků M41 se dostal do Tuniska, údajně se jednalo o 10 kusů. Stejně tak není znám počet těchto tanků používaných v Somálsku, ale ani v tomto případě jich nebylo více než 10 kusů. Také Jordánsko dovezlo nezjištěný počet vozidel M41, jež jsou v současnosti již vyřazena. Do Libanonu bylo v roce 1958 dodáno 20 kusů M41A3, které zůstaly ve službě do roku 1984. Vedle pravidelné libanonské armády používaly tyto tanky rovněž rozličné ozbrojené formace účastníci se občanské války v této zemi trvající dlouhá léta od roku 1975. Pouhých sedm exemplářů M41 vlastnily v letech 1965- 1980 ozbrojené síly Filipín. V roce 1961zakoupily147 kusů M41 japonské pozemní síly sebeobrany a používaly je do roku 1981. Teprve nedávno vyřadila svých 200 tanků M41 thajská armáda.

Největším zahraničním uživatelem tanků M41 byla Čínská republika (Tchaj-wan). U pozemních vojsk a námořní pěchoty této země ještě v roce 2000 sloužilo celkem 675 strojů M41 a modernizovaných M41D.

TTD Lehkého tanku M41 Walker Bulldog (USA)

Typ:

lehký tank

Osádka:

4 osoby

Hmotnost:

bojová: 23 496 kg

Rozměry:

délka s kanónem vpředu: 8,20 m

délka korby: 5,82 m

šířka: 3,20 m

výška včetně protiletadlového kulometu: 3,07

Zbraňový systém:

kanón ráže 76 mm se zásobou 65 nábojů,

jeden kulomet Browning 12,7 mm se zásobou 2 175 kusů střeliva a

jeden kulomet Browning ráže 7,62 mm se zásobou 5 000 kusů střeliva

Pancéřování:

od 9,25 do 31,75 mm

Pohon:

benzinový motor Continental AOS-895-3 o výkonu 373 kW (500 koňských sil) se zásobou 530 litrů paliva

Výkonnost:

rychlost na silnici: 72,4 km/h

jízdní dosah po silnici: 161 km

brodění: 1,02 m

stoupání: 60 %

boční náklon: 30 %

kolmá překážka: 0,71 m

zákop: 1,83 m

světlost: 0,45 m

Zdroj:

Amercom SA

internet